

TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỞ TP.HCM

ĐỀ CƯƠNG MÔN HỌC
LUẬT HÌNH SỰ
1 (Phần chung)

Khoa Kinh Tế

2009

ĐỀ CƯƠNG MÔN HỌC

1 THÔNG TIN CHUNG VỀ MÔN HỌC

1.1 Tên môn học : **LUẬT HÌNH SỰ 1**

1.2 Mã môn học :

1.3 Trình độ : **Đại học**

1.4 Ngành : **Luật học**

1.5 Khoa phụ trách : **Khoa Kinh Tế**

1.6 Số tín chỉ : **03**

1.7 Yêu cầu đối với môn học

Điều kiện tiên quyết :

Học xong các môn:

- Pháp luật đại cương
- Luật hành chính
- Luật dân sự

Các yêu cầu khác :

1.8 Yêu cầu đối với sinh viên

Đây là môn học mang tính học thuật cao, được xây dựng trên cơ sở triết lý hình sự có sử dụng đến tri thức của nhiều lĩnh vực khoa học khác nhau như triết học, lý luận Nhà nước và Pháp luật, logic học, tâm lý học và những chuyên ngành khoa học tâm thần học tư pháp, pháp y học v.v.. Do vậy, khi nghiên cứu môn học luật hình sự, sinh viên cần đặt vấn đề trong mối quan hệ liên thông với các ngành khoa học khác.

Luật hình sự là một ngành luật có mối quan hệ mật thiết với các ngành luật khác, đặc biệt là các ngành luật hành chính, luật dân sự. Do vậy, để đạt được hiệu quả trong việc học môn học này, sinh viên cần nắm vững kiến thức của các ngành luật khác, đặc biệt là luật hành chính và luật dân sự.

Luật hình sự là môn học mang tính chuyên môn nghiệp vụ nên yêu cầu sinh viên phải biết phân tích luật và có kỹ năng ban đầu trong ứng dụng các quy định của PLHS vào việc giải quyết các vụ án đơn giản

2 MÔ TẢ MÔN HỌC VÀ MỤC TIÊU

2.1 Mô tả môn học

Luật hình sự là một trong những ngành luật quan trọng và lâu đời trong hệ thống pháp luật của nước ta. Đây là ngành luật nội dung quy định về tội phạm và hình phạt là cơ sở pháp lý cho việc xác định tội phạm và hình phạt và là công cụ quan trọng mà bất kỳ Nhà nước nào cũng phải sử dụng để đấu tranh phòng chống tội phạm. Thông qua đó, Nhà nước thực hiện chức năng bảo vệ trật tự xã hội. Do vậy, luật hình sự là môn học truyền thống trong chương trình đào tạo của các quốc gia trên thế giới, trong đó Việt Nam.

Đối với những người hoạt động trong lĩnh vực kinh tế, những hiểu biết về luật hình sự có ý nghĩa rất quan trọng, đặc biệt là trong nền kinh tế thị trường. Hiểu biết về luật hình sự, người kinh doanh sẽ ý thức được những hành vi mà Nhà nước cấm thực hiện để tuân theo pháp luật trong hoạt động kinh doanh của họ; Hiểu biết về luật hình sự giúp cho người kinh doanh có đối sách phòng ngừa tội phạm trong quan hệ với đối tác; Hiểu biết về luật hình sự, người kinh doanh cũng có kế hoạch phòng ngừa hành vi tiêu cực có thể xảy ra trong doanh nghiệp của mình; Hiểu biết luật hình sự, người kinh doanh cũng có thể tự bảo vệ mình khi có sự lạm quyền từ phía cán bộ thực thi pháp luật trong lĩnh vực tư pháp hình sự.

Phần chung của Luật hình sự là những quy định về khái niệm tội phạm và những vấn đề liên quan đến việc xác định tội phạm; khái niệm về hình phạt và những vấn đề liên quan đến xác định hình phạt. Các quy định của Phần Chung mang tính nguyên tắc ứng dụng chung cho việc giải quyết vụ án hình sự đối với tất cả các tội phạm. Đây là môn học mang tính định hướng nguyên tắc xác định những vấn đề nội dung của vụ án.

2.2 Mục tiêu môn học

Luật hình sự Phần chung là môn học có các mục tiêu sau:

Mục tiêu về kiến thức

Sinh viên nắm 3 vấn đề lớn:

- Tổng quan về luật hình sự: Nhận thức chung về ngành luật hình sự, về đạo luật hình sự
- Chế định tội phạm: nhận thức chung về tội phạm (khái niệm và cấu thành tội phạm); hiểu được các vấn đề khác liên quan đến việc xác định tội phạm như các giai đoạn thực hiện tội phạm, đồng phạm, các tình tiết loại trừ tính chất phạm tội của hành vi
- Chế định hình phạt: nhận thức chung về trách nhiệm hình sự, hình phạt; nắm được hệ thống hình phạt, các biện pháp tư pháp và hệ thống biện pháp miễn giảm TNHS; hiểu được các quy tắc quyết định hình phạt.

Mục tiêu về kỹ năng

- Xây dựng kỹ năng phân tích luật
- Xây dựng kỹ năng phát hiện vấn đề và giải quyết vấn đề
- Xây dựng kỹ năng ban đầu trong việc vận dụng pháp luật vào thực tiễn

Mục tiêu về thái độ

- Xây dựng ý thức tôn trọng pháp luật
- Xây dựng ý thức về trách nhiệm nghề nghiệp đối với nhiệm vụ đấu tranh phòng chống tội phạm
- Xây dựng ý thức về trách nhiệm nghề nghiệp đối với số phận con người ngay khi họ là người phạm tội

3 NỘI DUNG CHI TIẾT MÔN HỌC

STT	BÀI	MỤC TIÊU	MỤC, TIỂU MỤC
1	Khái niệm, nhiệm vụ và các nguyên tắc của LHS	Mục tiêu của bài học này là trang bị cho sinh viên kiến thức về ngành LHS để SV xác định được đúng đối tượng điều chỉnh và phương pháp điều chỉnh của ngành luật này	I. Khái niệm LHS 1. Định nghĩa LHS 2. Đối tượng điều chỉnh của LHS 3. Phương pháp điều chỉnh của LHS II. Nhiệm vụ LHS III. Các nguyên tắc cơ bản của LHS 1. Nguyên tắc pháp chế XHCN 2. Nguyên tắc dân chủ XHCN 3. Nguyên tắc nhân đạo 4. Nguyên tắc kết hợp hài hòa tinh thần yêu nước và hợp tác quốc tế

2	Khái niệm, cấu tạo và hiệu lực của đạo LHS	Mục tiêu của bài học là trang bị cho sinh viên kiến thức về văn bản pháp luật hình sự trên các khía cạnh như hình thức của văn bản, nguồn của PLHS, cấu tạo của văn bản PLHS, hiệu lực của văn bản PLHS	<ul style="list-style-type: none"> I. Khái niệm đạo LHS II. Cấu tạo đạo LHS <ul style="list-style-type: none"> 1. Cấu tạo của BLHS 2. Cấu tạo của quy phạm PLHS III. Hiệu lực của đạo LHS <ul style="list-style-type: none"> 1. Hiệu lực của đạo LHS theo không gian 2. Hiệu lực của đạo LHS theo thời gian 3. Vấn đề hiệu lực hồi tố trong PLHS
3	Tội phạm	Mục tiêu của bài học trang bị cho SV khái niệm về tội phạm – với ý nghĩa là một trong hai khái niệm cơ bản nhất của LHS. Cho SV rõ được sự phân loại tội phạm theo Đ.8 BLHS như một vấn đề “xương sống” của LHS, đồng thời giúp cho SV phân biệt tội phạm với các hành vi vi phạm PL khác	<ul style="list-style-type: none"> I. Khái niệm tội phạm và các đặc điểm của tội phạm <ul style="list-style-type: none"> 1. Định nghĩa tội phạm 2. Các đặc điểm của tội phạm II. Phân loại tội phạm và ý nghĩa III. Phân biệt tội phạm với các vi phạm PL khác

4	Cấu thành tội phạm	Mục tiêu của học trang bị cho SV hiểu về cấu tạo của tội phạm – lý thuyết về mô hình pháp lý của tội phạm cụ thể. Đây là bài học rất quan trọng cho việc nghiên cứu các tội phạm cụ thể sẽ được học trong học phần tiếp theo – Phần các tội phạm	<ul style="list-style-type: none"> I. Các yếu tố của tội phạm II. Khái niệm CTTP <ul style="list-style-type: none"> 1. Định nghĩa 2. Các đặc điểm của các dấu hiệu CTTP III. Phân loại CTTP <ul style="list-style-type: none"> 1. Phân loại CTTP theo mức độ nguy hiểm cho XH của hành vi được CTTP phản ánh 2. Phân loại CTTP theo đặc điểm cấu trúc của CTTP IV. Ý nghĩa CTTP
5	Khách thể của tội phạm và đối tượng tác động của tội phạm	Mục tiêu của bài học giúp cho SV hiểu được khách thể của tội phạm là gì? Nắm được các loại khách thể của tội phạm. Hiểu được đối tượng tác động của tội phạm. Biết xác định khách thể và đối tượng tác động của tội phạm trong một vụ án cụ thể	<ul style="list-style-type: none"> I. Khách thể của tội phạm <ul style="list-style-type: none"> 1. Khái niệm 2. Các loại khách thể của tội phạm II. Đối tượng tác động của tội phạm <ul style="list-style-type: none"> 1. Khái niệm 2. Các loại đối tượng tác động
6	Mặt khách quan của tội phạm	Mục tiêu của bài học giúp SV nắm vững các dấu hiệu của mặt khách quan và ý nghĩa của chúng. Biết xác định các dấu hiệu khách quan của tội phạm trong một vụ án cụ thể	<ul style="list-style-type: none"> I. Khái niệm II. Hành vi khách quan III. Hậu quả nguy hiểm cho xã hội IV. Mối quan hệ nhân quả trong LHS V. Những biểu hiện khác thuộc mặt khách quan của tội phạm

7	Chủ thể của tội phạm	Mục tiêu của bài học giúp SV hiểu khái niệm chủ thể của tội phạm. nắm vững các dấu hiệu của chủ thể của tội phạm. Biết xác định dấu hiệu của chủ thể của tội phạm trong vụ án cụ thể	<ul style="list-style-type: none"> I. Khái niệm chủ thể của tội phạm II. Các dấu hiệu của chủ thể của tội phạm <ul style="list-style-type: none"> 1. Năng lực trách nhiệm hình sự 2. Tuổi chịu TNHS III. Chủ thể đặc biệt của tội phạm
8	Mặt chủ quan của tội phạm	Mục tiêu của bài học giúp SV nắm vững các dấu hiệu thuộc mặt chủ quan của tội phạm, đặc biệt là dấu hiệu lỗi của tội phạm. Biết xác định lỗi của tội phạm trong vụ án đơn giản, biết hướng giải quyết các vụ án khi có sai lầm về pháp luật hoặc về sự việc	<ul style="list-style-type: none"> I. Khái niệm II. Lỗi <ul style="list-style-type: none"> 1. Khái niệm chung về lỗi 2. Các loại lỗi 3. Trường hợp hỗn hợp lỗi 4. Sự kiện bất ngờ III. Động cơ phạm tội và mục đích phạm tội <ul style="list-style-type: none"> 1. Động cơ phạm tội 2. Mục đích phạm tội IV. Sai lầm và ảnh hưởng của sai lầm đến TNHS <ul style="list-style-type: none"> 1. Sai lầm về pháp luật 2. Sai lầm về sự việc

9	Các giai đoạn thực hiện tội phạm	Mục tiêu của bài học là trang bị cho sinh viên kiến thức nhận diện tội phạm trong trường hợp người phạm tội mới chỉ thực hiện tội phạm ở một mức độ nhất định, trên cơ sở đó nắm được sự phân hóa TNHS trong mỗi giai đoạn	<p>I. Khái niệm</p> <p>II. Chuẩn bị phạm tội</p> <p>Định nghĩa</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Các dấu hiệu của chuẩn bị PT 2. TNHS của hành vi chuẩn bị PT <p>III. Phạm tội chưa đạt</p> <p>Định nghĩa</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Các dấu hiệu của chuẩn bị PT 2. Phân loại các trường hợp phạm tội chưa đạt 3. TNHS của hành vi chuẩn bị PT <p>Định nghĩa</p> <p>IV. Tội phạm hoàn thành</p> <p>V. Tự ý nửa chừng chấm dứt việc phạm tội</p> <p>Định nghĩa</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Các điều kiện của tự ý nửa chừng chấm dứt việc phạm tội 2. TNHS trong tự ý nửa chừng chấm dứt việc phạm tội
---	---	--	--

10	Đồng phạm	Mục tiêu của bài học giúp sinh viên xác định những người cùng phạm tội trong một vụ án hình sự và phân biệt các trường hợp tuy có liên quan đến đồng phạm nhưng cấu thành tội phạm độc lập, không phải là đồng phạm	<ul style="list-style-type: none"> I. Khái niệm và các dấu hiệu của đồng phạm <ul style="list-style-type: none"> 1. Khái niệm 2. Các dấu hiệu của đồng phạm II. Các loại người đồng phạm <ul style="list-style-type: none"> 1. Người thực hành 2. Người tổ chức 3. III. Các hình thức đồng phạm IV. TNHS trong đồng phạm V. Những hành vi liên quan đến đồng phạm cấu thành tội độc lập
----	------------------	---	---

11	Các tình tiết loại trừ tính chất nguy hiểm cho xã hội của hành vi	Đây là bài học giúp sinh viên phân biệt được những trường hợp nào gây hậu quả nguy hiểm không phải là tội phạm	<p>I. Khái niệm</p> <p>II. Phòng vệ chính đáng</p> <p>Định nghĩa</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Các điều kiện của phòng vệ chính đáng 2. Vượt quá giới hạn phòng vệ chính đáng 3. Phòng vệ tương đương <p>III. Tình thế cấp thiết</p> <p>Định nghĩa</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Các điều kiện của tình thế cấp thiết 2. Vượt quá yêu cầu của tình thế cấp thiết <p>IV. Một số tình tiết khác</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bắt người phạm pháp 2. Thi hành mệnh lệnh cấp trên 3. Thực hiện các chức năng nghề nghiệp 4. Rủi ro trong hoạt động sản xuất và nghiên cứu
12	Trách nhiệm hình sự và hình phạt	Mục tiêu của bài học trang bị cho SV hiểu về TNHS với các đặc điểm của nó. SV được hiểu về hình phạt như một hình thức chủ yếu thực hiện TNHS. VS còn được biết về mục đích của hình phạt như kim chỉ nam cho hoạt động quyết định hình phạt	<p>I. Trách nhiệm hình sự (TNHS)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Khái niệm TNHS 2. Cơ sở triết học và cơ sở pháp lý của TNHS <p>II. Hình phạt</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Khái niệm hình phạt 2. Mục đích của hình phạt

13	Hệ thống hình phạt và biện pháp tư pháp	Mục tiêu của bài học trang bị cho SV kiến thức về hệ thống các biện pháp cưỡng chế hình sự gồm hai nhóm biện pháp: hình phạt và biện pháp tư pháp. Qua bài học, SV nắm vững được nội dung, điều kiện, phạm vi áp dụng hình phạt, biện pháp tư pháp	<p>A. HỆ THỐNG HÌNH PHẠT</p> <p>I. Khái niệm hệ thống hình phạt</p> <p>II. Các loại hình phạt</p> <p>B. CÁC BIỆN PHÁP TƯ PHÁP</p> <p>I. Khái niệm biện pháp tư pháp</p> <p>II. Các loại biện pháp tư pháp</p>
14	Quyết định hình phạt	Mục tiêu của bài trang bị cho SV nắm được các căn cứ mà Tòa án dựa vào đó quyết định hình phạt, các bước quyết định hình phạt và các quy tắc quyết định HP trong các trường hợp đặc biệt	<p>I. Các căn cứ quyết định hình phạt</p> <p>1. Quy định của BLHS</p> <p>2. Tính chất và mức độ nguy hiểm cho xã hội của tội phạm</p> <p>3. Nhân thân người phạm tội</p> <p>4. Các tình tiết giảm nhẹ, tăng nặng TNHS</p> <p>II. Các bước quyết định hình phạt</p> <p>III. Quyết định hình phạt trong các trường hợp đặc biệt</p> <p>1. Quyết định nhẹ hơn quy định của BLHS</p> <p>2. Quyết định hình phạt trong trường hợp phạm nhiều tội</p> <p>3. Quyết định hình phạt trong trường hợp có nhiều bản án</p> <p>4. Quyết định hình phạt trong trường hợp chuẩn bị phạm tội, phạm tội chưa đạt</p> <p>5. Quyết định hình phạt trong trường hợp đồng phạm</p> <p>6. Quyết định hình phạt đối với người phạm tội chưa thành niên (tách ra ở bài cuối)</p>

15	Miễn, giảm TNHS và xóa án tích	Mục tiêu của bài học trang bị cho SV kiến thức về hệ thống biện pháp khoan hồng của nhà nước. Đó là biện pháp miễn giảm TNHS. Sử dụng biện pháp miễn giảm phải có cơ sở mới bảo đảm hiệu quả của hệ thống biện pháp này, nên SV phải nắm được điều kiện áp dụng mỗi biện pháp, tránh tình trạng lạm dụng làm giảm hiệu quả của PLHS trong đấu tranh phòng chống tội phạm	<ul style="list-style-type: none"> I. Khái niệm về miễn giảm TNHS II. Các biện pháp miễn giảm TNHS <ul style="list-style-type: none"> 1. Miễn TNHS 2. Miễn hình phạt 3. Án treo 4. Miễn chấp hành hình phạt 5. Giảm mức hình phạt 6. Hoãn, tạm đình chỉ chấp hành hình phạt tù III. Xóa án tích <ul style="list-style-type: none"> 1. Khái niệm 2. Các trường hợp xóa án tích 3. Cách tính thời hạn để xóa án tích
----	---------------------------------------	--	--

16	Trách nhiệm của người chưa thành niên phạm tội	Mục tiêu của bài học này nhằm trang bị cho sinh viên quan điểm của Nhà nước trong việc xử lý hình sự đối với người chưa thành niên phạm tội thông qua việc làm rõ các quy tắc quyết định hình phạt riêng biệt đối với người chưa thành niên phạm tội	<ol style="list-style-type: none"> I. Đường lối xử lý đối với người chưa thành niên phạm tội II. Các loại hình phạt và biện pháp tư pháp thay thế hình phạt áp dụng đối với người chưa thành niên phạm tội <ol style="list-style-type: none"> 1. Các loại hình phạt được áp dụng đối với người chưa thành niên phạm tội 2. Các biện pháp tư pháp được áp dụng đối với người chưa thành niên PT III. Quyết định hình phạt đối với người chưa thành niên phạm tội <ol style="list-style-type: none"> 1. Nguyên tắc quyết định hình phạt đối với người chưa thành niên phạm tội 2. Quy tắc quyết định hình phạt đối với người chưa thành niên phạm tội 3. Tổng hợp hình phạt trong trường phạm nhiều tội đối với người chưa thành niên phạm tội IV. Giảm mức hình phạt đối với người chưa thành niên phạm tội V. Xóa án tích đối với người chưa thành niên phạm tội
----	---	--	--

4 HỌC LIỆU

4.1 Tài liệu bắt buộc

TS. Trần Thị Quang Vinh, Ths. Vũ Thị Thúy (năm 2008), *Luật hình sự Việt Nam, Phần Chung*, NXB Trẻ.

Bộ luật hình sự năm 1999 được sửa đổi bổ sung năm 2009

4.2 Tài liệu tham khảo

Nguyễn Ngọc Điệp năm 2009, Bình luận khoa học Bộ luật hình sự, NXB Thanh niên

Các tài liệu được chỉ dẫn trong sách *Hướng dẫn học tập, Môn Luật hình sự. Phần Chung*.

5 TỔ CHỨC GIẢNG DẠY, HỌC TẬP

BÀI	HÌNH THỨC TỔ CHỨC DẠY MÔN HỌC					Tổng (45 phút/tiết)
	Thuyết trình			Thực hành, thí nghiệm, điền giả...	Tự học, tự nghiên cứu	
	Lý thuyết	Bài tập	Thảo luận			
Bài 1	3 tiết	0				3 tiết
Bài 2	3	1				4 tiết
Bài 3	3	1				4 tiết
Bài 4	2	1				3 tiết
Bài 5	1,5	0,5				2 tiết
Bài 6	2,5	0,5				3 tiết
Bài 7	1,5	0,5				2 tiết
Bài 8	3	1				4 tiết
Bài 9	2	1				3 tiết
Bài 10	3	1				4 tiết
Bài 11	2	0				2 tiết
Bài 12	2	0				2 tiết
Bài 13	2	1				3 tiết
Bài 14	3	2				5 tiết

Bài 15	3	1				4 tiết
Bài 16	1	1				2 tiết
Tổng	37,5	12,5				50 tiết

6 ĐÁNH GIÁ KẾT QUẢ HỌC TẬP

STT	HÌNH THỨC ĐÁNH GIÁ	TRỌNG SỐ
1	Kiểm tra giữa kỳ	30%
2	Thi hết học phần	70%

7 DANH SÁCH GIẢNG VIÊN, TRỢ GIẢNG

7.1 Giảng viên: TRẦN THỊ QUANG VINH

Chức danh, học hàm học vi: Giảng viên chính, Tiến sỹ luật

Thời gian làm việc: từ 1980 đến nay giảng dạy tại Khoa Luật Hình sự, Trường Đại học Luật Tp. HCM

Địa chỉ liên hệ: 300 Nguyễn Duy Dương, P.4 Q.10 Tp. HCM

Email: quangvinhkhs@yahoo.com

7.2 Giảng viên: VŨ THỊ THÚY

Chức danh, học hàm, học vị: Giảng viên, thạc sỹ luật.

Thời gian làm việc: từ 1999 đến năm 2001: giảng dạy môn Luật hình sự, Khoa Luật, Đại học Cần Thơ. Từ năm 2001 đến nay: giảng dạy tại Khoa Luật Hình sự, Trường Đại học Luật Tp. HCM.

Địa chỉ liên hệ: 404 lô C, Chung cư Hiệp Bình Chánh, Đường số 21, đường Kha Vạn Cân, P. Hiệp Bình Chánh, Q. Thủ Đức, TP.HCM

Email: vt.thuy@yahoo.com

Ban giám hiệu

Trưởng phòng QLĐT

Trưởng khoa